

Fordulópont

(harmadik díjas elbeszélés)

Tavasszal költöztek be az új lakásba, éppen május elsején. Jól emlékszik rá, milyen boldogsággal vonszolták, tologatták a bútorokat, noha körülöttük mindenki ünnepelt és pihent. Kétszobás összkomfortos lakást utáltak ki számukra a nemrég épült lakótelepen. A hűgát, Zitát, még soha olyan boldognak nem látta, mint akkor. A mindig durcás, rosszkedvű esitri szinte kivirult, megszépült a nagy izgalomban. Kerek, dióbarna szemei lázban égtek, amint életének első lányaszobáját rendezgette. Hát igen, hát volt az élet abban az eldugott kis sárfészekben, és más a nagyváros!

Anna sóhajta emelkedett fel az asztaltól, s fáradt mozdulattal fogott hozzá az ebéd maradványainak eltakarításához. Mosatlan tányérok, kenyérmorzsza, babfőzelék, csontok... Bodri mindig örömmel ugrott értük, mohó igyekezetében még a kezét is majd bekapta. De hol van már Bodri? Amikor elköltöztek, a szomszédasszonyhoz került, mert hát a városi lakásba nem vihettek kutyát.

„Most már lelkem aranyéletetek lesz! Egész urak lettetek egyszerre! Meglásd, ott a városban minden könnyebben megy majd, mer a városi nép az alig dolgozik, oszt mégis megél, az isten tuggya miből. Nincs a városi munkásnak semmi baja, csak ledógozza azt a pár órát, oszt pihenhet. Vasárnap űk nem mennek munkába, még szombatot is alig. Meséte az őcsém, amikor itthon vót. Mennek futballmeccset nézni, meg mozi, színház... Szórakoznak... Mi meg még vasárnap is gürcölünk mint az igasló. Erigy csak lelkem, mennyetek csak! A hűgátot is jobban nevelheted, finoman, lesz miből, oszt te se szakádsz meg a munkába” — búcsúztatta Örzse néni, amikor magához vette a kis szörögombolyagot. Hát igen, akkor még neki is úgy tűnt. De a Bodrit nem tudja elfelejteni. Mégis csak kár volt otthagyni... lehet, hogy a falut is, de leginkább Bodrit.

A szomszédban megreccsent valami: felriadt, az órára nézett, és gyorsan mosogatni kezdett. A szobában csend volt, csak a tányérok csörömpöltek a zsíros lében.

Alighogy rendet rakott a konyhában, valaki rátenyerelt a csengőre. Idegesen fordult az ajtó felé. „Csak gyere! Nyitva van!”, mondta. Tudta már, Zita érkezett, mint mindig, most is késve. Ketten léptek be. Egy tizenéves lány és egy húsz év körüli fiú. „Csáó! Nem jöhettek előbb. Tudod, Gáborral motoroztunk egy kicsit, azután a téren összehúztunk Antival... Szóval, tudod

már! Mi van kajálni? Majd meghalok az éhségtől!” Anna tálalt, és szólanul figyelte Zita gyors falatozását. Gábor a pamlogon ült, s hanyagul hátraveitve hosszú haját, nyugodtan cigarettázott.

Anna nem kérdezett semmit. Már az első hetekben érezte, Zitával problémái lesznek. A nagyvárosi élet, igen! A hűga mindig erre vágyott. A falu, a lötyedt sárfészek, ahogy többször is Anna szemébe vágta, nem az ő esete. Szabadságot akar, modern életvitelt, moziba járni, korzózni... Ő élni akar, nem pedig megdohosodni egy unalmas kis községben.

Zita jóllakott. Felállt. Valamit magyarázott a szakkörrel meg a díszkőrrel, s Gáborba kerülve eltűnt. Anna csak az ajtócsapódásra s a hirtelen üressé vált szobára figyelt fel. Meddig mehet ez így? Zita már teljesen átvedlett, de ő még mindig nem tud zöld ázra vergődni. Ez a lány egy állandó rohanás, akár maga a város. Csak a rossz társaságtól félt... Mert ez a Gábor... Holnap majd beszélniük kell erről... Holnap... Már régóta készül egy őszinte beszélgetésre, de valahogy mindig elmenekül előle, amikor elérkezik a pillanat.

Miért ennyire levert ma? Pedig vidámnak kell lennie, mert már fél hat, s Ödön hétkor vár rá a főutca sarkán. Gyorsan a rádióhoz lépett, s bekapcsolta. A szobát elöntötte egy lágyan zsongó keringő dallama. Átment a szobába, s megállt a szekrény előtt. A megvénült, születte bútor aítajai csikorogva fűrűltak ki. Anna a ruhái közt matatott. Véletlenül kezébe akadt egy meglehetősen fakó, divatjamúlt ruhadarab. Ahogy alaposabban átnézte, rájött, miért tűnt annyira ismerősnek számára. Már egészen elfeledkezett róla.

Amikor betöltötte 18. életévét, s kikerült az árvaházból, azonnal munkába állt egy kis faluban. Aznap, 1970. március 2-án, igen, pontosan emlékszik, ebben a ruhában érkezett első munkahelyére. Végre önállóan érezte magát. A falucska iskolájának diákjai idegenkedve fogadták őt, az új takarítónőt, de hamarosan összebarátkoztak. Emlékek... Mindig csak az emlékek.

Gyorsan visszatette a ruhát a helyére, előhalasztva megszokott nadrágját, nem akart tovább keresgélni, nehogy esetleg újabb emlékeket kavarianak fel benne a tárgyak.

Hét előtt tíz perccel már az utcán lénegetett. Lassan haladt a nagy főmegeben, a szombat esti emberforgatagban. Az úttesten járművek áradata, mo-

Rácz János műmelléklete

torzúság, sikoltó fekek, átkozódás, morajlás... A lámpák már kigyúltak, élénken villogtak a kirakatüvegek, az emberek feje felett nekilendültek a szemképrázató reklámfeliratok. Anna kicsit szédült... Mély lélegzetet vett, de a kitápláló tüdő friss oxigén helyett csak nehez, fojtó levegőt szívhatott magába. A nyitnógó város fölé nézett, a csillagos égre. Egyszerre minden eltűnt, csak az éjszaka fogta körül, a csillagok, friss szél járta át testét, s valahol a távolban kertes családi házak imbolyogtak...

Valaki meglökte, magához tért. Nem szabad elhagynia magát! Az sem lebecsülendő, amit eddig elért, s az emlékeképekbe szövődő vágyalmok sem megvalósíthatatlanok talán... Eddig még ezt sohasem érezte ennyire erősen, világosan. Meggyorsította lépteit, mert a főutca sarkán egy magas, barna férfi alakja tűnt föl.

Csapó Júlia, IV. osztály
Szakirányú Oktatási Központ
Pélmónostor, Baranya

Boldogságra vágyó fiatalok

találkozások (II.)

Pezsgőző ifjú párok a Leninkije gorán

(Bora Vojnović felvétele)

keresik, a szórakozást, a könnyű (vagy könnyebb) életet!

Az ápolit, jól öltözött és a csapzott, elhanyagoltabb külsejű fiatalokból is láttam éppen eleget. A veszélytől bizonyára még nem kell félni, bár nem kizárt, hogy mégis csak azoknak van igazuk, akik megkongatták s tán naponta kongatják a „vészharangot”. Azt magam is láttam, tapasztaltam, hogy az erőteljes, hogy ne mondjam túlzott alkoholfogyasztás — minden szigorlat és tilalom ellenére — igencsak elharapódzott. A veldjáró rosszal, kellemetlenséggel. De azért az utcán, se nappal, se éjjel, soha senki nem háborgatott. Ellenkezőleg, mindig is nagy biztonságban éreztem magam.

Hogy milyen a muzkalendület — a fiatalok és felnőttek között — nem tudom. Mert gyárkapun be nem léptem, termőföldeken, végtelen kolhozparcellákon nem jártam. Moszkvát és a Szovjetunióról nyole-tíz nap alatt kialakítható képet elfogadtam olyannak, amilyen. Előnyeivel és hátrányaival egyaránt — lévén, hogy az idegennek sohasem lehet az a feladata, hogy a maza képre, akaratára formálja át az embereket, helyzeteket.

Mindenesetre annak nagyon örültem, hogy hat-hétszeres felmérés (megfigyelés) eredményeként is azt tapasztaltam, hogy a metrókocsikban közlekedő fiatalok és felnőttek minden egyes negyvenötven fős csoportjában lealább tízen, tízeötven olvastak! Nemesak nappal, hanem még éjfél tájban is, amikor

pedig már igencsak fáradt mindenki, s legszívesebben ágyba bújna.

Apropó — ágyba bújás, házasság, szerelem!... Tatjana szerint a mai fiatalok jóval fölzsabadultabbak, korszerűbbek, mint a szüleik, nagyapáik, nagyananyáik. Nem szégyellik az érzelmeiket, vágyaikat, ha kedvük támad, hát ott szerelmeskednek és akkor, amikor arra alkalmat találnak. A házasság, lakodalmom természetesen gyakori; olyanra gyakori, hogy a több mint nyolemillió Moszkvában egyéni esketésekkal nem is foglalkoznak, mivel akkor a tíz-húszezredik pár tán holta napjáig sem kerülne sorra! Ehelyett kollektív esküvőket rendeznek, a lányok és a fiúk is egyszerre mondják ki a holdgőgítőt.

Hogy aztán sokan el is válnak? Hát, istenem!

Tatjana szerint: „Inkább egy jó válás, mint egy rossz házasság!”

Meg, ne kertetünk, a mai orosz nők válogatnak is! Ha nem találnak jó férjet — akkor inkább elválnak, egyedül vagy a gyerekekkel élnek, mint-hogy egy részereskedő, görömbászkodó emberrel tegyék tönkre az életüket.

Világszerte tipikus eset ez. Aki kívül van a körön — befelé rohan: aki meg bent van — kifelé menekül! De a Vörös téren, virágcsokrokkal és pezsgős üvegekkel a kezükben, még nagyon bíznak a fiatalok. És holtomiglan holtomiglan hűséget esküdnek egymásnak. S ezt az ígéretet, romantikus fogadalmat, aztán a Leninkije gorán, a leg-

szebb moszkvai kilátónál is megismétlik. Csuppának a esőkek, pukkannak a pezsgősüvegek. Az ifjú párok hatalmas, serlegre hasonlító kristályesodákából, máskor meg műanyagpoharakból isszák az édeskés vagy száraz nedűt. Az „igrisztojét”, a francia pezsgővel vetekező szavjet „sampanykojét”.

Közben itt is, ott is: turistaáradat. Kattognak a fényképezőgépek. A mieink is. Egészségekre, fiatalok, és sok örömet!... Boldogságot! — ha megtalálják: ha valahol, valamiképp: „Nem szűriátok el!”

És ne haragudjatok rám. Úgy mondom én is, ahogy tíz mondanátok, ha most együtt koccintának megint a találkozáásra, a barátságára, a házasságkötés szép ünnepére és szertartására.

Akkor hát induljon a terebélves Csajka, vagyis magyarul a Sirály — két nagy karikagyűrűvel a tetején! Mit számít az, hogy én gliccesnek találok az egészet. Fontos, hogy nektek — avonyörű! Szűcs Imre

HELYREIGAZÍTÁS:

A Sajnálom, Larisza... című május 16-ai riportunkba több nyomdahiiba csúszott. A hibás szavak, mondatrészek helyesen így hangzanak „békés napok”... „Juzsniki sportpályák”... „Malaja szportivnaja arena”... „Kisinyovi”... „egyrészét az olimpia sorsáért aggódva”... „s így végtére minden akadályt elhárítanak”... „látjuk a bajt s ha az ész azt kijavítani kész?”.

A szövegben maradt hibáért olvasóink és a szerző szíves elnézését kérjük.

A SZERKESZTŐSEG

A képernyőn havazik

(második díjas riport)

A falu utcáin erős szél söpör végig. Nemsokára itt a tavasz, és még mindig ilyen az idő. A házak előtti virágoskertekben a hóvirágok és még néhány korai hirnök a földig hajol az erősebb szél előtt.

Piaci nap van, de nincs nagy tömeg a főútcán, sem pedig a piacléren. Most még a pletykázásról híres asszonyok sem állnak meg a szokásos két-három szóra, erősen megmarkolják a zöldséges kosarat, s szaporán szedik a lábukat hazafelé.

Egyszer csak Becse felől nagy tehergépkocsik érkeznek. Egyenesen a falu központja felé tartanak, le is parkolnak. Ezután sorozatosan érkeznek a belgrádi rendszámú márkás kocsik. Az egyik Asconából két bozontos, szakállas, bajuszos férfi lép ki, az egyiknek kopottabb a farmere, mint a másiknak. Hanyagul bevágják a kocsi ajtaját, ha tönkre megy, majd lesz másik. Egy sportkocsiból szintén kopott nadrágos, tornacipős, a borult idő ellenére napszemüveges alakok lépnek ki. Egy nő is van közöttük, elegánsan kilibben a kocsiból. És aki arra jár, csak azon csodálkozik, hogy még nem vitte el a szél. Szűk bőrnadrágot visel, és így még jobban látszanak cingár lábai. Jól végigméri az áruházat meg a parkot, egy kissé lebiggyesztett ajkakkal, mintha egy eladásra szánt jószágot mustrálgatna. A piacról hazasiető emberek egy pillanatra megállnak, és csodálkoznak a nézők a jövevényeket. Egyik-másik találgatni kezd, hogy az illetők cirkuszosok, vagy pedig vándorszínészek lehetnek-e. Ebből aztán éles vita támad, és az eszmecsere előkhöz egyre többen társulnak. Végül valaki rászánja magát, és odasétál a tehergépkocsi mellé, hogy elolvassa a feliratot: TV Novi Sad. Egy kissé elkéseredik, hiszen így senkinek sem lett igaza. Most már az a kérdés, mit akarhatnak.

X

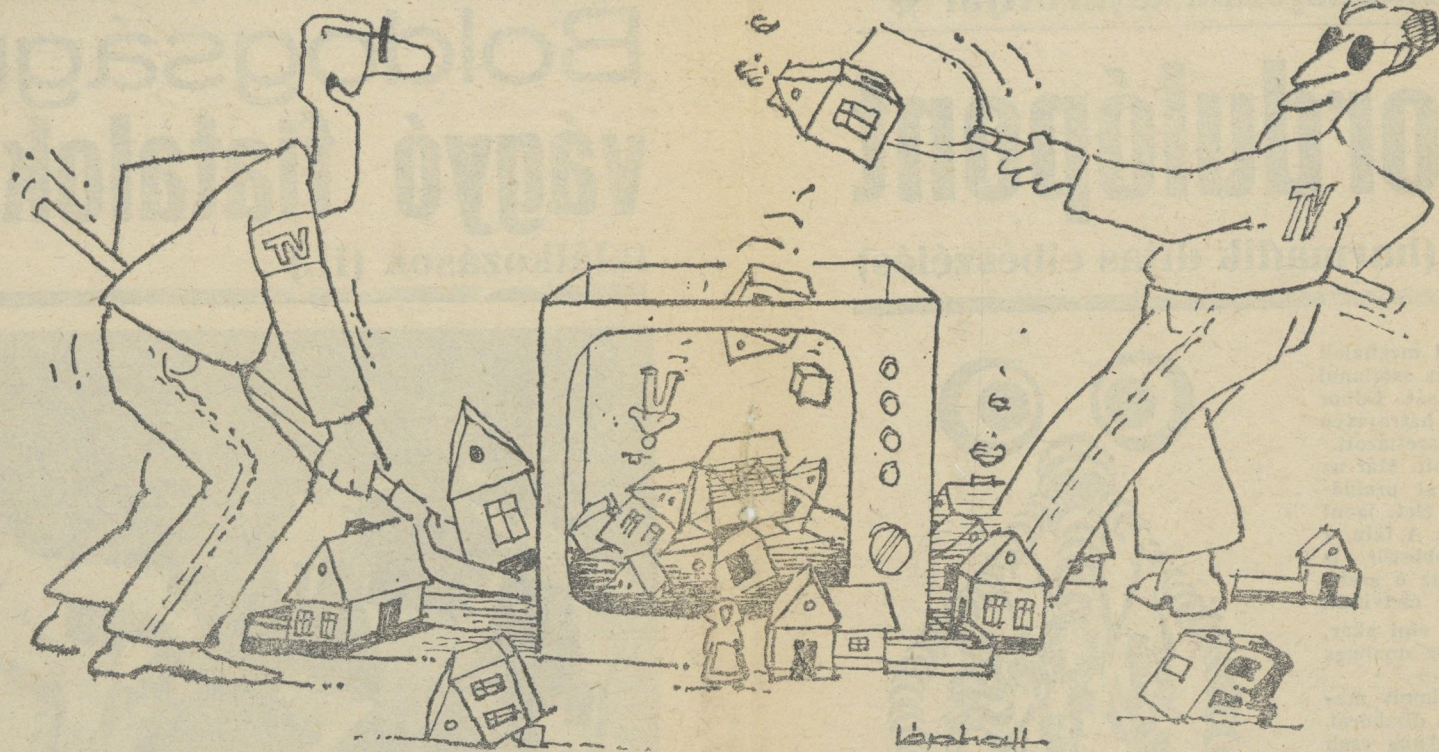
Az áruház kirakataiban kézzel írt hirdetés jelenik meg:

Kérjük Péterevalakosait időseket és fiatalokat, fiukat, lányokat, asszonyokat és embereket időseket és fiatalokat hogy ha akarnak részt venni a TV film felvételezésen jelentkezzenek esütörtökön 22. 03. 1984, 15.00-kor a »sakk-klub« helyiségében a felvételezés pénzes jutalomban részesül, vagyis a fellé pész lesz fizetve.

A Noviszadi TV csoport.

Megoldódott az újabb rejtély.

X

A szövetségi otthon bejárata felett nagy barna tábla jelenik meg: Bioskop Drina. Az ipari növények termesztésére buzdító, meg az uborka lekötésének feltételeiről tájékoztató feliratok helyett rikító plakátok a falon: A Sárkány bosszúja, Péntek 13., Harapj a golyóba. Drina mozi! Péterrévén, a Tisza partján!?

X

Péntek este. Az asszonykórus próbát tart a művelődési házban. Közben a színház táncsoportjának tagjai is gyülekeznek. Mindenki a tévésekről mesél. Egy hosszú hajú, szőke lány, Hargi szerint van köztük egy jóképű fiú is, amit a többiek nagy nevetéssel fogadnak: az is biztosan szakállas.

Senki sem veszi észre, hogy az öltözőbe egy magas, farmerdzsekis, napszemüveges férfi lép be. Rágózik. Harginak a lélegzete is eláll: — Itt van!

Mindenki az ajtó felé néz. Tényleg jóképű. Egy kicsit félrevonul a táncsoport vezetőjével, majd az énekelgető asszonyokhoz fordul:

— Ki érne rá holnap délelőtt egy-két órára? — kérdezi.

— Már megint nekünk kell takarítani — zsörtölődnek az asszonyok, de azért két, három kéz a levegőbe emelkedik.

— Őt asszonyra lenne szükségem a film forgatásához — mondja végül a film segédrendezője, mert ő volt a fiú. Mondanom sem kell, tizen jelentkeztek.

— Ha véletlenül kell még valaki, eljöhettek én is.

— Vagy megyünk mindnyájan, vagy pedig senki sem! — hajlogatja az egyik zsörtölődés néni.

— Értsétek meg, asszonyok, csak öt személyt fizethetek meg. No, jól van, maga még jöjjön el, de többre már igazán nincs szükségem.

— Eljövök én fizetés nélkül is. Meg nem azért mondtam én, de eljöhettek, ha annyira akarja...

A többiek bosszús pillantást vetnek a barna kendős Teri néniére, miért kellett bemutatnia a „peccelői kultúrát”? Legalább idegenek előtt hallgatott volna...

— Aztán nekem nehogy kipötytyenjenek! — mondja a napszemüveges férfi, akit Duškónak hívnak — csak úgy, mintha a piacra mennének bevásárolni — magyarázza.

— Ezenkívül még öt lányra és három-négy fiúra lenne szükségem — és nyomban ki is válogat néhányat.

— Mi holnap iskolában leszünk, de ha kapnánk igazolást...

— Majd elintézem — mondja végül —, ti se öltözzetek ki nagyon, csak úgy, mintha iskolába mennétek. Egyetemistákat fogtok alakítani.

A lányoknak hevesen ver a szíve. Lehet, hogy az asszonyoké is.

X

Nyolc órakor valamennyien a községháza előtt várnak. Itt van a tévések törzshelye. Igaz, csak amíg dolgoznak. Egyébként a zentai „A” kategóriás szállodában laknak. Közlebb, ugye? nincs is szálláshely.

Ismét olyan hideg van, mint tegnap, talán még hidegebb. A filmesek közül senki sines még a láthatáron.

— Egy óra késéssel biztosan ideérnek — mondja viccelődve Karesi bácsi, és mindössze tíz percet téved, ugyanis kilenc óra után tíz perccel megérkezett az első Mercedes. Nagy álmosan kilépett egy kopott, foltos nadrágos alak, és akkorát ásított, hogy csak a nagy bajuszának köszönhetően nem látták meg, mit reggelizett. Nemsokára utána a többiek is érkeztek, mondanom sem kell, mind álmosan. Közben a Bezejtransz autóbusza is bekanyarodik, persze, egy szép, fényesre mosott, magasüléses kocsit. Még az ajtaja sem lyukas, mint amilyen az itteniek utazni szoktak. A sofőr meg külön rendes öltözékben, nyakkendővel.

— Most meg már miért nem kezdjük a felvételezést, az én emberem már el sem tudja képzelni, hol vagyok ilyen sokáig — hallatszik megint Teri néni hangja.

— Most már csak a tüzoltókocsit hiányzik. Mesterséges eső nélkül nem kezdhethetjük.

Nemsokára az is ideér. Megkezdődik a sárdagasztás. Vödörszámra hordják a földet, a kocsit locsol. Teri néni a fejét vakarja!

— Alig vártuk, hogy fölszáradjon a tavaszi sár.

Következő helyszín a szemőttelep. Háttérnek. Az oda vezető utcában tengelyig érő sár. A főszereplő ápolónő ott vergődik kerékpárjával a nagy sárban. Amikor már negyedszer kell neki ugyancsak végigcsinálnia, nagy mérgesen eldobja a kerékpárt, hogy neki bizony elege van az egészből.

Különb, elég nyugodt teremtésnek látszik. Színésznő, méghozzá igazi!

X

Megindul a próba. A táncsoport tagjai várják a buszt, közben jókat beszélgetnek. Sokszor megismélik a jelenetet, mindig valami apró újítással. Amikor kilencedszer is végigcsinálják, a rendező nagy kegyesen kijelenti, hogy most már jól van. Aninak már lóg a nyelve, ugyanis az volt a szerepe, hogy lekési a buszt, és rohan utána.

— Másnap is egész délelőtt vártunk — mesélik a statiszták —, délután pedig beültünk a buszba, és elrohogtunk a kamerák előtt. Ezt is ötször-hatszor megisméltük, mire végre elmehettünk haza. De előbb elkaptuk az igazolást, hogy tanítási napokon részt veszünk a forgatáson. Aranyos volt a titkárnőjük, de olyan lassan gépelni, mint ő, titkárnő nem tud rajta kívül. Sem annyi helyesírási hibával.

X

— Hétfőn este görkoresolyáznunk mentünk — meséli Aní. — A Drina mozi előtt nagy világosság, és a sok szájtáti ember.

— Már megint filmeznek — gondolkozik hangosan valaki.

— Ugyan már, este...

— Biztosan szentjánosbogarak — vágja rá nagy komolyan Hargi. Jókat nevetgélve beállnak a „nézők” közé. Nem látnak nagy valmit, csak azt, hogy az ápolónő moziba megy, és azt filmezik. Magdít és egy fiút megkérnek arra, hogy sétáljon el a „mozi” előtt, hogy mégis legyen valaki az utcán. Miután néhányszor megismélték, és a rendezőnek is tetszett, összecsomagolták a kamerákat, reflektorokat, és levonultak a töltésre vezető utcába. A „nézők”, persze, a nyomukban, hiába hajtogatják, hogy semmi szükség rájuk.

X

A szűk kis utcában síneket raknak le, majd pedig ráhelyezik a gördülékeny kamerát. Most már kezdődhet a forgatás! Három ember az úttestre fekszik, a rendező sokáig magyarázza, hogy mit csináljanak. Az egyiknek fetrengeenie kell, a másik kettő nyugodtan marad. Alighanem halottakat kellene alakítaniuk. Hogy mit ki nem eszelnek ezek a filmesek!

X

A Kis Pálics koesmában jó a hangulat. A törzsvendegek már otthon érzik magukat. Egyszer csak belépnek a filmesek. Hirtelen csend támad. A vendégek fogják a kabátjukat, és célba veszik az ajtót. A rendező pénzjutalmat ígér mindenkinek, csak maradjanak. A felelet: semmi pénzért se!

A rendező ideges. Csapkod a forgatókönyvvel. A koesmai jelenetet be kell állítani. Pedig autentikus képet akart, eredeti személyekkel.

X

Későre jár. A bámszokdók lassan szétszédnek. A stáb azonban tovább dolgozik. Gördül a csöcsineken a csodamasina, esatasorban állnak a fura járművek, világitanak a vakító reflektorok.

Az asszisztens kezébe veszi a táblát, és immár ki tudja hanyadszor ismétli: A képernyőn havazik, 29/5-ös szőr. Felvétel indul! Csapó!

X

Teri néni szemére nehezen jön az álom. Az embere mérgeledött, hogy elmaradt. Hargi a jóképű segédrendezőre gondolt: bárcsak hereg lenne fehér lovon. Aninak izomláza van, mert kilenceszer futott a mozgó busz után.

A stáb pár nap múlva vagy egy hét múlva elmegy. Talán többé tájára sem jönnek a falunak. De valami marad utánuk: a várakozás.

Arra, hogy egyszer megjelennek az ismeretlenül lett, de ismerős utcák, az itteni arcok, a Teri néni és Hargi a képernyőn meg egy felirat: Az Újvidéki Televízió bemutatja A képernyőn havazik című filmjét...

Solymosi Erika

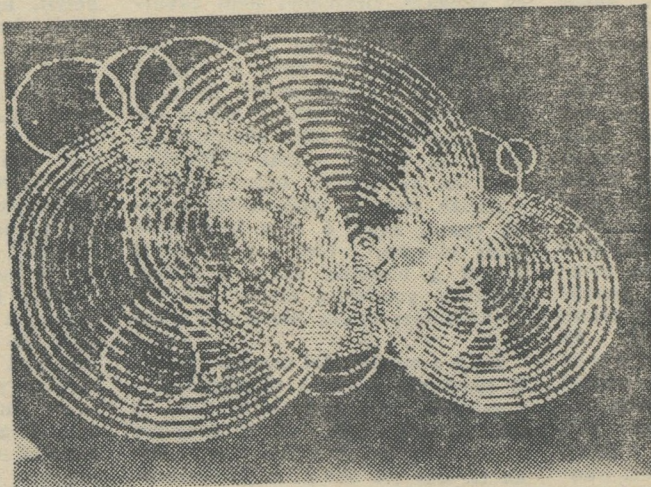
A középiskolások művészeti vetélkedőjének díjazottjai

A képzőművészeti vetélkedőről

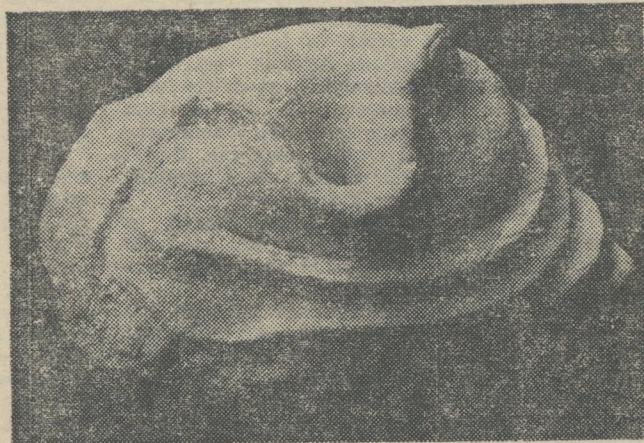
A Középiskolások XIX. Művészeti Vetélkedőjének képzőművészeti pályázata huszonhat szerző küldte be több mint ötven alkotását. Figyelembe véve, hogy a szerzők — a lendvaiakat kivéve — tartományunk nagyobb helyiségeinek egy-egy oktatási intézményét képviselik, se a jelentkezők számával, se a munkák minőségével nem lehetünk megelégedve. Sajnálattal állapítottuk meg, hogy alig öt szobor, illetve térplasztika érkezett a szervezők címére, ugyanakkor továbbra is túlteng az iskolai program jellegét és mozgásterét tükröző rajz, valamint linómetszet. Festményből is csak kettő szerepel a szemlén. Úgy tűnik a kollázs és a fotó teljesen ismeretlen fogalom a fiatalok körében. Hogy csupán a tanterv nem vesz róluk tudomást, vagy ez a hiányosság más okokkal is magyarázható, nem tudni.

Az összbenyomás valahogy azt sugallja: a tanárok, a képzőművészeti szakos nevelők szervező munkája, és lelkesedése, nem kielégítő, illetve, sokkal többet tehetnének tanulóik, tantárgyuk érdekében, s nem utolsósorban önmaguk megbecsüléséért, a középiskolások szintű képzőművészeti produkció elismeréséért.

Néhány szót a díjazotokról. Az elsődíjas HARANGOZÓ Éva szabadkai tanuló minikomputeren készült és színes fotóra reprodukált formatanulmányai valóban kiemelkednek a mezőnyből: nyelvezetük érett, kiművelt. Újításnak számít már az is, hogy egy rop-

Harangozó Éva: komputergrafika, Szabadka

Kalmár Csilla: szobor, Zenta

Mező Margit: üdvözlőlapterv, Szabadka

pant időszerű és ismeretlenségénél fogva izgalmas, a jövőt tekintve perspektivikus mediumhoz nyújt, ami ugyanakkor önálló eszkozválasztásra utal, hiszen ez a korszerű elektronikai eszköz még nem szerepel iskoláink tantervének törvényes segédeszközeként.

Második díjat kapott MEZO Margit, az újvidéki Bogdan Šuput formatervező iskola tanulója, aki Matuska Zsuzsannával egyetemben szintén egy, a vetélkedőn újnak számító iparművészeti műfajjal, levelezőlaptervvel jelentkezett. Munkáinak kapcsán e tényen kívül a zsüri értékelté sorozattervének formailag gazdag és színhasználatában is kiegyensúlyozott jegyeit.

A harmadikdíjas becsei TAMÁS Eleonóra kifejezett rajztehetségről tett tanúbizonyságot. Ceruzarajzainak elsősorban kézzel készített technikája érdemel figyelmet. Kifejezőmódja igen közel áll a modern képregény formanyelvéhez.

Bármennyire is véletlen, mindenképpen szerencsés körülmény, hogy a díjakat egymástól különböző képzőművészeti műfajok, illetve kifejezőeszközök kapták.

Szeretnénk, ha jövőre valamennyi középiskolánk diákjai pályáznának, s hogy a szervező munka, az előkészítő tevékenység megközelítené az irodalmi vetélkedő tapasztalt minőségét. Ehhez már most a képzőművészeti szakos pedagógusok teljes támogatását kérjük, hiszen az irányadó impulzusok elsősorban tőlük várhatók.

Szombathy Bálint

Megszállott-

A hosszú, nyomasztó álmától még mámoros és megkínzott. Négy óra ötvenhárom. Mindig ilyen sokat alszik egyfolytában. De, ha a Teremtő legalább könnyű álmot adott volna neki! Legalább azt!

Gyermekkorában kezdte azt hinni, hogy bűnös, és ma már egészen biztos benne. Nagyon nagy bűne van. Kezdetben nagyanyja olvasott fel a Bibliából, később már maga is. Tudta, hogy Isten csak a rosszakat bünteti, a bűnösöket, a Szodoma és Gomorra erkölcstelenjeihez hasonlóakat. Fejében sokszor megfordult az élet előtti élet gondolata, mert ha már van élet utáni, élet előtti is lennie kell. Ez egyszerűen így logikus, mert ő már bűnösnek született, tehát evilági élete előtt vétkezett. Bűnében sohasem kételkedett. Tisztában volt vele, hogy van, megpedig nagy, mert Isten csak nagy bűnöket büntet ilyen súlyosan. Ez az ő sorsa. A bűnhődés.

Mutatóujját szokásból végighúzta orra alatt. Most is, mint mindig, kitapintható a sebész három öltése, amellyel nyúlzájat összevarrta. Jobb lábát erősen húzva a vízpadig sántikált. A kancsóból teletöltött egy már használt poharat, és nagyokat nyelt. Olyan nagyokat, mintha aránytalan, egyik felén az arca közepéig szélesedő szájjüregében nemcsak az enyhén „dohos” vizet, hanem az egész bűnös világot akarná eltüntetni. A „bűnös világot, amelyről minden elvászor álmodott. Ő hányszor, de hányszor imádkozott, kérte a Mindenhatót, mentse meg ezektől a rémálmodtól, de mindegyre. Nagyanyja azt mondta: Istent hüen kell szolgálni, és akkor feloldoz a bűnök alól. Ezt akkor értette meg, amikor elvitték abba az otthonba. Hűszéves volt akkor és félt. Félt a teremben nyugvó, nyomorék emberektől, a korcs végtagoktól, és attól a torz mosolytól, amellyel átvették a gőzölgő teásészét a kedvesnővértől. Szülei abban reménykedtek, hogy itt, az övéi között majd jól érzi magát, ahol majd nem taszítják ki az egészséges világ undorító sajnálkozásával. Remegő lelke mélyén érezte, hogy ő nem tartozik a sok bűnös közé. Szinte már látta a vért, megfoghatóvá váltak előtte a bűnök. És amikor az egyik vétkes mély, majdnem állati hangján rábődült, ő rövidebb lábát sebesebben húzva menekült előle. A félelem könnyei végigfolytak torz arcán, és összevarrt szája szélén érezni kezdte az enyhén sós ízt. Az a szoba, amely menedéket nyújtott neki saját félelme elől, az egyik nővér hálószobája volt. Ma már csak a kínos rendre, és a falon függő ke-

resztre emlékszik vissza. Félhomály volt. És akkor találkoztak. Az Úr és szolgálja. Beszéddel nem zavarták meg az ünnepélyes csendet. De ő, urának minden ki nem mondott szavát megértette. Ezek a néma szavak lágy balsamként hatottak egy bűnös beteg lelkére. Ekkor bizonyosodott meg földi elhivatottságáról, és kezdte magát felkészíteni Isten akaratának teljesítésére.

Habár ettől a találkozótól kezdve tudta, hogy ő már hasznos a földi világon, hiszen apostolként harcol a bűnösök ellen, a vétkes emberek gondolata mégis bűnhődésként tért vissza hozzá nap mint nap.

Ettől a gondolattól megborzongott. E rémképet elhárító mozdulat heveségétől megtántorodott és a szekrénynek esett. Fejét mégsem vágta a szekrényajtóba, mert hogy az el sem ért addig. A kis emberkét eltorzító hatalmas púp felfogta a fej és a szekrény közötti távolságot. Bűnösök! Bűnösök egész serege önti el álmában az utcákat, az egész várost, és talán a világot is. Aránytalan, foghíjas szájjukkal torzán mosolyognak, rövidlátó szemükkel hunyorognak, és annyian vannak, hogy testükből kidomborodó púpok, csonka végtagok összeverődnek. És mindez az ő munkájának eredménytelensége.

Zsebkendőjével megtisztogatta a kés pengéjét. Nemcsak a tisztá munkát szereti, hanem annak tisztá végrehajtását is.

Viselte, zöld átmeneti kabátját vette föl. Az ajtót nem zárta be. Őt úgysem lopja meg senki. Tőle nincs mit ellopni. Őt már születésekor megfosztották mindentől. Őt óra hat perc. Legalább negyed óra van szüksége a sarki buszmegállóig.

Mélyen oldalra hajolva sántít. Lefelé halad az utcán.

Pontosan ötkor hagyta el az irodát. Még csak beugrik a sarki zöldségeshez egy kiló paradicsomért. Majd csinál egy erősen cukrozott mártást a tegnapi maradt hús mellé. A zöldséges mosolyogva köszöntötte az asszonyt, hiszen Klárika a rendszeres vevői közé tartozik. Mint mindig, most is megkérdezte, hogy van. Hát jól van! Él, éledegl. Ezek az emberek, hogy milyen kedvesek, figyelmesek! Ma is az egyik fiatal kolléganője a haját dicsérte, amely sötét, sűrű és úgy fénylik, mintha olajban mosná, és pancszkodott, hogy az övét a fcd-rász a tartóssal „leégette”, pedig a régi vendégei közé tartozik. Hát igaz, ami igaz, csúnyán kikészítette szegény asszonykát. Ő vigasztalni próbálta, miközben végigsimított

saját egészséges hajkoronáján. A zöldségesnél kissé hosszán elbeszélgetett, úgy, hogy szednie kell a lábát, hogy még elérje az öt harmincas buszt.

Jaj, az a buszlepcső olyan magas, de hát mit tehet, ha egyszer ő ilyen alacsony! Nem is alacsony, hanem tulajdonképpen pöttyömke. De az emberek olyan kedvesek! Most is egy fiatalember előzékenyen felsegítette, egy másik pedig helyet kínálta. Hát nem aranyosak!? Csak mondjon valaki rosszszót a mai ifjúságról!

Kissé féloldalt ült, hogy ne zavarja az ülés támlájába beleütköző púp. Jól érzi magát. Szeret sok ember közt lenni. Az operába sem kizárólag azért jár, mert kedveli a zenét, hanem mert emberek közt van. Reggeltől estig dolgozik, esténként színházba, moziba jár, hétvégeken és szabadsága idején pedig az utazási iroda szervezésével utazgat. Többször volt már a tengeren, látta az Eiffel-tornyot, és Barcelonában még egy bikaviadalt is végignézett. Emberekkel volt ilyenkor, akiket szeret, egyszerűen azért, mert ő mindenkit szeret, szereti az életet és az is őt, habár nem egészen úgy, mint a többi embert.

Az otthon magányát lehetőleg kerül. Szerinte a magány betegé teszi az embert, súlyos, gyógyíthatatlan betegé. Ha már lelke nem tört el akkor csontjaival együtt, amikor négyéves korában leesett a létráról, akkor most már a magány sem fogja megtörni. Hatalmas életerejét talán annak köszönheti, hogy ő nem olyan, mint a többi ember. Ő púpos, négyéves kora óta púpos. Fantasztikus mohósággal habzsol mindent, amit az élet csonka testének ad. Az irodában fecseg, olykor énekel, mindenhol ott van, minden érdekli, akin tud, segít, akit tud, megvigasztal, és leginkább mindenkit megnevettet. Az újévi irodai bálakon pedig neki van a legtöbb táncosa, mert ő sohasem fáradt. Most a legutóbbi alkalommal is az egész estét végigtáncolta. Kollégái nem irtóznak púpos testétől, nem sajnálkoznak rajta, mert rajta nincs mit sajnálni. Ő él. Él és boldog, mert boldoggá tette saját torz életét, azzal, hogy legyőzte az egészséges emberek leereszkedő sajnálkozását.

Kényelmesen elhelyezkedett a kemény buszülésein. Így, ha féloldalt ül, a nap belesüt a szemébe, de ez nem zavarja. Ez is szerves része az életnek, amelyben boldognak kell lenni akkor is, ha az ember szemébe süt a nap.

Látta, hogy a sarokban ott ül az a torzképű, zöldkabátos ember, akit néhányszor észrevett már ezen a

ság

vonalon, de ő átnézett rajta. Tekintetét inkább azon az aranyos szőkecségen pihenteti, aki az anyukája ülésében gögicsél.

A Tuba térnél a tömeg leszállt. Kevés ember utazik a végállomásig. A buszban csak néhány diák maradt, és a sarokban továbbra is ott ült a zöldkabátos nyomorék.

A lakók névjegyzékén még akkor elolvasta a nő nevét, amikor először követte hazáig. Fehér Klára.

Két héttel ezelőtt egészen véletlenül vette észre a púpos asszonyt az öt harmincas buszon. Harmadszor követi azóta. A nő maga él. Erről mindhárom alkalommal meggyőződött. És egyébként is kevés lenne a valószínűsége egy társ létezésének. Fehér Klára túl van már az ötvenen, szülei nem élnek, a házaseletet pedig nem a magukfajta púpos embereknek találták ki.

A lépcsőházat félhomály és erős paprikaszag önti el. Csend van. Nemsokára hat óra. Az emberek vacsoráznak.

Finoman lenyomta a kilincset. Az ajtó kinyílt.

A lakásban hangosan szól a zene. A nő háttal áll neki. A konyhában foglalatoskodik. Tárka házi ruhája megfeszül a testét eltorzító púp felett.

Még csak berántja a mártást. Fehér Klára meggyújtotta az egyik gáزرózsát, és fűrgén kavargatni kezdte a rántást. A kés hideg pengéjét még érezte a nyakán.

Áll a nő megbeestelenített teste előtt. Először a nyakát vágta el, majd pedig a holttestet összekaszabolta. Főleg a nyomorék testrészét. Kezdetétől fogva így esinálja. Mint ha ezek a már halott emberek, legalábbis a torz testükben rejtenék bűnüket. Ennek a nőnek csak púpja volt. Talán a bűne is kisebb, mint az övé. Nyúlszájára és rövidebb lábára gondolt. De bűnös volt. Hiszen szemmel látható, hogy Isten megbüntette, márpedig Isten csak a vétkeket bünteti. Most egyvel kevesebb van belőlük. Itt fekszik előtte apostoli hivatásának egyik újabb eredménye.

Zsebkendőjével elégedetten törölgeti a kés pengéjét, mert nemcsak a tiszta munkát szereti, hanem annak tiszta végrehajtását is. Jól ismert érzés cikázik egész testén, mint mindig, amikor egy újabb bűnöstől szabadítja meg a világot. Ez szinte kielégülés számára.

A konyhát lassan betölti a leégett mártás kellemetlen szaga.

Szőnyi Stefánia,
Vladimir Provéi Középiskola,
Eecse

Rekkenés

A nyár már annyira nyáladzott, hogy belenyúlhattam a napba. Aztán belémrogyant a nyár a homlokom mögött ragyogott, és a tébolyban, az édes

[tébolyban...
üvöltő előemberek és Isten,
egybecsodó éjszákak és nappalok,
felhőpölygő földnyelvek
és kővé meredt tenger,
és tejszagú pólyák a

[kandalló-szemekben,
és feketét okádó ravaialok...
végül én és a világ,
és végiglibegtem a horizonton,
mint egy délibáb.

Falu

A házak szikrázó
tejfehérjére egykor
húst zuhogott az ég.

Matuska Zsuzsanna,
Üdvözlőlap, Újvidék

Azóta, a felkelő nap szögverésében a tejszövet alól felvérzik a falu. A határban mágneses utakra zuhogó angyalok ördögöt akasztanak. A földgöröngy-némaságban zörögnek a falakon az árnyak, s torra indul a kéregarcú gyásznép. Ebben az arcban vagy a másznép fogafehérjében rogyan egygyé a falu. Az elektromos éjben akasztott társukat siratják az angyalok. Feketének évadján egy távoli érces zakatolás füstszögei csörömpölnek a falu tejfehér szemhéján.

Infekció

Egyszer valaki végigszántotta az eget, s a véres csíkokon át emberek zuhogtak a földre.

A delező nap számarköhögésében lépteik alatt csörömpölve lyukútt a világ ős porcelánja.

Fenn, a beforradt sebekből már elállt a zápor, s a minden határán túl, kötélen vezeklő angyalokat fújdogált a szél.

Kísértés

Didergő pincék a fáradt ólakat melegen bellhegő kutyák láza csirkeganaj szálkásan éles tükör: miben örökre elvesztettél valamit minek eltűnt, de torokgyíknál metszőbb mélyében ma is ott

[lapulsz.

Tóth Gábor,
Svetozar Marković
Pedagógiai Akadémia,
Újvidék

Kocakacaj

Politikai színház? — töprenghetünk a Sertésvágta című előadás láttán és az új szerb vígjátékirodalom „kontextusában” gondolkodva, melynek jellemzői — a modern, európai metafizikai tragikomédiákkal szemben — a határozott, merész politikai kritika és szatirikus társadalomrajz. A színdarab szerzője ellentmondásosan nyilatkozott erről a problémáról a színpadon:

„Nem létezik politikai színház. A kizárólag politikai színház nem más, mint fa.s robot. Az ilyesmit mellőzni kell. Én gondolkodni tudó nézőt várok el, aki önállóan viszonyul a dolgokhoz, s nem olyat, akinek bármit bele lehet verni a fejébe (...) De mindenestre, nekem minden színház politikus, mert azt mondják, a politika minden...”

Nagyon óvatosnak kell lennünk a politikailag angazsált művészet és irodalom a kotásainak befogadásakor. Mert amíg az író kétségbe von, bírál, tagad egy ideológiát, meglehet, hogy közben egy másikat erőszakol ránk, amelynek helyessége, igaza éppoly relativ. Erről a problémáról olvashatunk egy esszét Velimir Visković tollából a NIN március 3-ai számában. Az esszéíró szembeállítja Krijež a és Kundera látszólag kontradiktórikus vallomását.

Krijež a szerint az írónak, ha becsületesen akarja végezni mesterségét, disszidens magatartást kell tanúsítania az állammal, intézményeivel, a nemzettel és autoritásaival szemben. Kundera „ezzel ellentétben” azt vallja, hogy a „disszidens irodalom” propagandához vezet, mert az egyo.dalú igazság szolgálatában áll, az egyik ideológiát felcseréli egy másikkal, amely nem más, mint megváltoztatott előjeli (parolájú) szoc. realizmus.

A két állásfoglalás kiegészíti egymást, ugyanannak a problémának kétféle megközelítése. A megtévesztő az, hogy a „disszidens” szót különböző értelemben használják. Kriježánál a disszidens irodalom fogalma minden definitív igazság kétségbevonását, megvitátását jelenti. Kundera ugyanezt a kifejezést szűkebb értelemben használta, nemcsak a reális politikai hatalommal való szembenállást értette. Valójában mindketten elvetik a művészetek és az irodalom tendenciózusságát. Azt hirdetik, hogy az író „disszidens” módon közelítsen a valósághoz, kérdőjelezzon meg mindent, a valóság politikai aspektusait is. (Ha kizárólag politikai témákkal foglalkozna, az irodalom eszközzé válna.) De mindezt művészen tegye, az esztétikai megkomponáltság, a forma legyen az elsődleges. Tehát módosítunk a kérdésünkön: vajon a disszidens magatartás kunderai vagy kriježai értelemben van jelen a fent emített színházi előadásban?

Popović a farce műfajmegjelölést adta színművének.

A farce a commedia dell'arte-vel és más vásári mulatságokkal együtt középkori népi nevetéskultúra része volt. Ennek a kultúrának óriási hatóköre és jelentősége volt. A karnevál (e kultúra magja) nem oszította fel a résztvevőket előadókra és közönségre. Össznépi jellegű volt, a plebejus szellem érvényesült benne: az egyházi és állami normákat átmenetileg fel függesztette, felborult a hierarchikus rend. Mentos volt mindenféle vallási dogmától, misztikumtól és áhitattól, sőt parodizálta azokat. Egészséges kacaj, vidámság, csúfolódás jellemezte a plebejus kultúrát, amely mindent és mindenkit célba vett, természetesen a résztvevőket is. Egybemosta az élet és a művészet határait. A szóban forgó előadás is annyiban volt politikai jellegű, amennyire műfaji előképe, a középkori vásári komédia is parodizálta a hivatalos egyházi világgépet és irodalmat.

Miért választotta ezt a műfajt Aleksandar Popović?

Először is a nép — az „alacsonyabb rétegek” — nyelven szólhat meg, az ő gondjukat, bajukat mondhatja el, szókimondóan közérthető módon. A farce-ban nincs rend, helyet kap benne az improvizáció is. Az események nem kapcsolódnak szorosan egymáshoz, nem következnek egymásból, nincs kauzális kapcsolat köztük. Nem konstruált, mint a későbbi, „feinótt” polgári dráma. Nem egy lezárt, lekerékített művészi, alkotás, hanem nyitott és képiékeny. Nem különül el a közönségtől, hanem kommunikál vele, közvetlen. Időszerű dolgokkal foglalkozik, politikai érzékenység jellemzi. Az író e műfaj által hangszóyosabbá teite, hogy a történet „itt és most” játszódik, nem pedig valamikor, valahol, valakikkel. Benne a dolgoknak nem kell egymásból következniük, tehát szerteágazó társadalmi problémákat érinthet.

Az „előadás” már az előadás előtt megkezdődött: a nézők bevonulásakor vonósnegyes játszott a színpadon. Mentalitásukra vall, hogy rá se hederítettünk a komoly zenére. Az elsőtétetés előtti morajlás hangzavarában kellett a művészeknek muzsikálniuk. A darab első mozzanata a szerclplök bemutatkozása, vagyis a „most eljártunk nektek valamit” szituáció megteremtése volt. A három egyenrangú szereplő mellett részt vett két balett-táncosnő és egy harmonikás.

A mű jelentésrétegeinek feltárásához a jelmezeket, a díszlet és a kellékeket tekinteném kiindulópontnak.

TODOR fehér dzekzubbonyán egy hanyagul odacserített vál.rojt van, gombok helyett ötágú vörös csillagok díszelnek rajta. Gyik kesztyűje kék, a másik piros, és „hatalmas”, fekete, kisuvikszolt csizmát visel. Az egyik jelenetben rohamsisakkal és karddal jelenik meg. Ő a lovas, aki elvesztette a lovát.

ODOR, a fivére tarkabarka mel'ényt visel, és felkunkorodó orru boeskort. Neki nem jutott ló, ő a lovász, később őt „üli meg”, és vágat vele Todor.

MILEVA öltözete izléstelen: mély kivágású blúzán és harisnyáján az amerikai zászló színei és csillagjai keverednek másokéival. Áttetsző szoknyájának rojtja pedig nemzeti szalag.

A DÍSZLET: A színpad előterében egy sivar, közönséges szobabelső: vaságy és egy előke.ösködő, de már kopott biedermeier asztal székekkel. A háttérben, a magaslaton egy házastársi ágy van, amelybe majd mindhárman belefeksznek. Fönn a magasban különböző nagyságú fehér gömbök és karikába fűzött paplácsák fügnek. Ezeket, amelyek rövid időre, Mileva ábrándozásakor ereszkedtek le, és egymásbaütődve finoman kongtak, sokszínű fény világította meg, ami dicsfényként hatott. Ilyenkor csengő-bongó halk zene szólt szokatként zengett, s megelevenedett a vaságyon fekvő Jol'y (Zsoli) nevű bohóceruhás. Gyönyörű, kecses táncát Mileva esetlenül utánozta. A kétszintű szintér, a „fent” és a „lent” jelen volt a középkori előadásokban is. Az Éden, a másvilág az abszolút szépet és jót, a harmóniát, az ideálisat, a pozitív állapotot szimbolizálja, amely után az ember örökké vágyódik. A Föld, az evilág, a realitás, a viszonylagos és változó állapot, ahol az ember az Édent szeretné valóra váltani. Mileva a két szint határvonalán áll, a „felső szint” vonzza magához, ő ábrándozik róla, de Todor és Odor, az „alsó szinthez” tartozók gátolják a két szint találkozását, ők a változatlanág hívei. Todor különben mindig váratlanul jelenik meg a semmiből, sehol sincs, de mindenhol ott van, a előző kettőnek még a gondolatát is tudja. Orwe'l „Nagy testvérehez” hasonlítható.

(Aleksandar Popović: Sertésvágta című vígjátéka a szabadkai Népszínház Szerb Társulatának előadásában)

A KELLEKEK: egy befáslizott, véres fejű, sebesült bábu, katonatáskák, pokrócok, és sok szakadozott lábbeli — mindezt Todor hozta be magával.

Ezek után talán sejthető a mű alapszituációja és szimbólumrendszere: Todor a hatalom, Odor a kisember, Mileva pedig az értelmiségi megtestesítője, aki partizán- és műnépdalokkal szórakoztatja két társát.

A szereposztás találó: Todort, a trefás-gyengéd dik-tátort egy hatalmas, már pocakosodó, szigorúságot parancsoló, mély hangú ősz színész (Danilo Colić) játssza. Odor (Djordje Rusic) az előző molkásáig ér, mitugrász, eleven alak. Megvan benne a nép igazságszeretete, tett-rekészsége, de ugyanakkor megalázkodó, meghunyászkodó is. Mileva (Ruzica Sokić) kitűnő, magabiztos alakításában a kacérkodó, ravasz, kompromisszumokra hajló, a hatalmat kiszolgáló, és ugyanezért néha önmagát vádló érthetőségét képviseli.

A három hős konfliktusából egyre jobban kibontakozik előttünk a mű jelentésrendszere. A szerelmi háromszög konfliktusai társadalmi konfliktusokba tünnek át. A hatalom embere körüludvarolja és lefizeti Milevát, az értelmiségit, hogy ártatlan, gondatlan tevékenységet folytasson. Odort, a kisembert meglovagolja, de vágta helyett csak kocogni tudnak. Mileva és Odor összeesküvést szőnek, ám az elpusztított hatalom újra feléled. Most a kisember mellé áll, Milevára pedig pszichikai nyomást gyakorol. Mire az rendbe jönne, már várja az újabb pénzköteg.

Az előadás görbetükröt tartott elénk, a paródián keresztül bemutatta társadalmunk nyavalyáit, a hierarchikus szerkezetéből adódó visszaságokat, a különböző rétegekhez tartozó emberek magatartását, összeférhetlenségét, a félig európai, félig balkáni groteszk életformát. Sőt, ezen túl felvillantotta a nem létezőt, az ál-munkban megjelenő „szébb világot”, amely felé haladni nem tudunk. A darabban rengeteg aktuális hangzott el (pl. a társadalmunk óriási adóssága, Lepa Brena mint sztár, „Éljenek a felszakképzett és szakképzett munkások!” feliratú transzparens stb.) A nézőket megnevetette még a vásárló komédiázásra jellemző kötetlen, familiáris beszéd, a káromkodások, trágárságok, fogadkozások, esküdözések, az élet durva, anyagi-tesztj vonatkozásai, mint az evés-ivás, emésztés, nemi élet. Míg mi neveltünk, Mileva (aki az értelmiségi rétegre utalt). katonazubbonyban énekel, vagy Odorral és Todorral karöltve kószolt (zárójelentetek).

A szereplők a következőképpen zárták le, hagyták nyitva az előadást: „Vége a játéknak, amit kihagytunk, gondoljátok hozzá, amit pedig eltűloztunk, feledjétek el.” Ilyen jövő felé való nyitottság jellemezte a középkori mulatságokat is. Utolsó fintorként pedig, az előadás elején elhangzott és megbukott komoly zene ellenpárjaként — a nézőtér elhagyása közben — népies műdal harsogott a hangszórókból.

A feltett kérdésre tehát egyértelmű választ adhatunk: Aleksandar Popović színdarabjának poliszemantikussága, nyíltsága, különböző értelmezéseket enged meg, ironiája megkérdőjelezi a „nagy igazságokat”, de nem támaszkodik egy másik ideológiára, nem erőszakol ránk semmilyen általa igazságosnak tartott valóságot.

Végre merész próbálkozás született a szabadkai Népszínházban. Darab és rendező, szerepek és színészek, díszlet- és jelmeztervező rég várt és ritkán bekövetkező egymásratalálását láthattuk.

Radics Melinda,
Svetozar Marković
Középiskola, IV. oszt.

Őszöljön Zentán!

(Avagy, részlet egy 2300-ban kiadott prospektusból)

Zenta a XX. században

Zenta a XX. század második felében indult erőteljes fejlődésnek. Sajnos, ez sok történelmi emlék pusztulását „eredményezte”. Alig három év alatt betemették a városháza előtt húzóódó lövészárkokat, amelyeket még Savoyai katonái ástak 1697-ben. Néhány utcában sárfürdőt nyitottak a lövészárkok helyén az ide látogatók és a bennszülöttek nagy örömeire. Ezek a fürdők még ma is állnak. A sár minősége bennük ősszel a legjobb. A leghíresebb zentai sárfürdő a Karadorde utca. Még manapság is nagy turistaforgalmat bonyolít le. 1983-ban olyan döntést hoztak az építkezési vállalatok, hogy a sárfürdőt soha nem szabad aszfalttal borítani. Ekkor néhány rosszmájú ember megírta a Nyakiglap, Csupasár és Málészáj (az, aki ezt túri) című tanulságos történetet. Ez nagy sarat kevert a városban, de szerencsére a helyzetet nem sokat változtatott. Éppen csak a Tisza-parton pusztították el a sárfürdőt. Helyére mindenféle haszontalan padokat meg szemétkosarakat raktak, és kőneveztek sétánynak.

Zenta a fizika területén is jelentős eredményeket ért el. Itt bizonyították be azt a törvényt, hogy: Minden sárba mártott cipő súlya annnyival nő, amennyi a cipőre ragadt sár súlya.

Ismertetőnköböl az 1900-as évek zentai mozija sem maradhat ki, hiszen világszerte elismert dolog volt áldásos hatása. Gondolkodásra nevelte a mozirajongókat. A filmeket (?) felére rövidítve vetítették, szotyolával és tökmaggal tállalták. Ha ez így sem tetszett valakinek, bútorüzletet nyitottak a mozi helyén. (Ez jól bevált gyakorlat volt abban az időben.)

A nyolcvanas évek közepén nagy napok virradtak városunkra. Valakinek eszébe jutott a sportcsarnok építése. Megindult hát a sportcsarnokért akció. A lelkes sportrajongók ma már ott tartanak a gyűjtéssel, hogy kifejezhetik a tervrajz első részletét.

1985 márciusában katasztrófa történt Zentán. Kifirítették a hatvanas években felállított szemétkosarak egyikét. Környéke felismerhetetlenné vált, és jelentős pszichológiai károkat okozott. A lakosság nagy stresszét élt át. Ekkor vált ismertté Zenta. No, nem a katasztrófa miatt, hanem azért, mert március 8-án ingyenes utazást szerveztek házaspárok részére a telecskai kukoricásokba. A népszerűség növekedéséhez hozzásegített az MTV városunk számára sugárzott műsora is, melynek címe: Hogyan szabaduljunk meg a feleséginktől? volt. A butikokban azóta pokrócokat, öngyújtót, illetve gyufát nagy választékban lehet vásárolni, és Vajdaság összes lábónálló kukoricatábláját is feltérképezték lakálpatriótáink az érdeklődő férfiek számára.

Ekkortájt született az a döntés, hogy a vasúti közlekedést behozzák a központba. A városháza előtt szándékozták lefektetni a síneket. Aztán változott a terv, mert félt volt, hogy valaki a városházát bakterháznak nézi.

Kaszás Angéla, III.
Október 8. Iskolaközpont,
Zenta